

Ломачинська Ірина,

канд. екон. наук, доцент,

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

ЦІННОСТІ ТА ІНВЕСТИЦІЇ ВПЛИВУ

Ключові слова: інвестиції впливу (імпакт інвестиції), соціально-відповідальні інвестиції, соціальний вплив, екологічний вплив, ризик, віддача, вплив.

Lomachynska Iryna,

PhD, Associate Professor,

Odesa I.I. Mechnikov National University

VALUES AND IMPACT INVESTMENTS

Key words: Impact Investment, socially responsible investment, socially responsible investments, social impact, environmental impact, risk, return, influence.

Під впливом різноманітних процесів глобального розвитку, які обумовлюють невизначеність та нестабільність, поведінка індивідів стає ірраціональною і все більше залежить від поведінкових, когнітивних, емоційних чинників. Багатство асоціюється з фінансовою безпекою та стабільністю. Все більше людей готові приймати участь у вирішенні суспільних проблем і розглядають цей пріоритет поряд із фінансовою вигодою свого бізнесу. Все більше споживачів вважають, що компанії мають досягати власні бізнес-цілі, покращуючи суспільство та навколишнє середовище, підтримуючи благодійні та неприбуткові організації, доброчинність. Споживачі віддають перевагу кращим практикам ведення бізнесу і готові за це платити. Все більше працівників при виборі місця працевлаштування звертають увагу на соціальну відповідальність компанії, яка, в свою чергу, впливає на моральний стан організації, рекрутинг, продуктивність. Все більше ошадна та інвестиційна поведінка індивідів залежить не лише від ризику і доходності, а й соціального та екологічного впливу фінансових інститутів і фінансових продуктів.

Концепція бізнесу, орієнтованого виключно на максимізацію прибутку, виявилась недовідною, про що свідчать наслідки світової фінансово-економічної кризи 2008 р. В результаті, бізнес-моделі стають все більш клієнтоорієнтованими, і максимізацію ринкової вартості компанії та збалансування запитів зацікавлених сторін забезпечує «спільна цінність». «Спільна цінність» – це економічна цінність, що створює цінність для суспільства, вирішує його потреби і виклики. В результаті формується соціально-відповідальна модель підприємницької діяльності, яка є джерелом можливостей, інновацій, конкурентних переваг.

Виклики, що стоять сьогодні перед державами, є надто складними, щоб їх вирішували лише уряд і соціальний сектор. За оцінками щорічно на досягнення цілей сталого розвитку в контексті вирішення глобальних проблем необхідно 3,9 трлн дол. США, а держави і приватні компанії забезпечують лише 1,4 трлн. При цьому глобальні екологічні та ресурсні проблеми поглиблюються, демографічна ситуація не сприяє зростанню добробуту населення. Отже, існує потреба у масштабному впливі на систему соціального обслуговування, підвищенні ефективності соціальних послуг, вирішенні основних причин зростання попиту на них замість намагання впоратися з наслідками.

В цих умовах поєднання капіталізму та філантропії на основі спільних цінностей розширює можливості вирішення проблем стійкого розвитку, у тому числі шляхом впровадження інноваційних способів виробництва соціальних послуг з продуктивністю приватного сектору. В результаті зростають фінансові можливості вирішення проблем суспільства – до держави і благодійників приєднуються приватний сектор, який має значно ширший доступ до капіталу.

Ці тенденції обумовлюють стрімке зростання інвестицій впливу (impact investments) і формування четвертого сектору економіки, розвиток якого направлений на створення більш інклюзивних та стійких економік. Інвестиції впливу – це свідомий відбір та підтримка інвестором організацій і проєктів, які поділяють його соціальну або екологічну місію, і здатні генерувати прибуток. Ризик і віддача – це те, що відрізняє імпакт інвестиції від соціально-орієнтованих інвестицій та філантропії, а вплив – від традиційних інвестицій.

Поширенню імпакт інвестицій сприяє й зміна інтересів-цінностей інвестиційної поведінки. Імпульсивні інвестиції все менше цікавлять інвесторів. Все більше активів перерозподіляється на користь жінок та мілленіалів, які розглядають інвестиції у тому числі як спосіб висловити свої соціальні, політичні, екологічні цінності. Жінки-інвестори у два рази більш схильні до соціально-орієнтованого інвестування та інвестицій впливу, ніж чоловіки [1; 2].

Дослідження [1] демонструють сильну позитивну кореляцію між природоохоронною, соціальною, управлінською практикою (ESG) і корпоративними фінансовими показниками для компаній у всіх регіонах світу, для всіх видів активів; надійні стандарти стійкості (ESG) покращують операційну діяльність, знижують вартість капіталу компаній, позитивно впливають на котирування акцій, знижують ризики. На думку Р. Коена формуються нові бізнес-моделі, вигоди від яких зростають швидше, ніж основна економіка. Це відбувається за рахунок зростання соціального ефекту. Окрім того, це дозволяє генерувати більший талант. [3].

Втім, є ряд проблем, які стримують поширення імпакт інвестицій. По-перше, практика інвестицій впливу розвивається попереду теорії, й подальше їх стрімке поширення обмежено недостатнім рівнем інформування та знань агентів інвестиційного процесу. Теорії фінансів та інвестицій переважно присвячені традиційним інвестиціям і не здатні в повній мірі пояснити парадигму успішного імпакт інвестування. По-друге, бажання отримати соціальний і екологічний ефект від інвестиційного проєкту не означає, що люди знають як це зробити, існують спротиви для цього умови. Це пов'язано з тим, що часто не достатньо знань, інноватори не володіють необхідними управлінськими навичками, обмежені емоційні переваги від соціального добробуту. Отже, фактично існує великий розрив між бажанням та діями щодо імпакт інвестування. В-третьє, нерозвиненість інфраструктури обумовлює зростання витрат у порівнянні з традиційними інвестиціями в приватний або венчурний капітал. Це також збільшує ризики, знижує готовність інвестувати, розширює практику недоброясної поведінки стейкхолдерів.

Серед важливих аспектів розвитку імпакт інвестицій слід визначити розширення партнерських відносин між лідерами інвестування, створення нових привабливих фінансових продуктів для інституціональних інвесторів, зміцнення інвестиційної готовності підприємств, демонстрація соціальних ефектів там, де це має найбільше значення [4].

Важлива роль у вирішенні обмежень та сприянні інвестиціям впливу належить державі, яка може брати безпосередню участь в інвестиційному процесі та впливати на попит, пропозицію, ринок (регулювання). Держава зобов'язана стимулювати і сприяти вирішенню обмежень імпакт інвестицій, оскільки структурні бар'єри призводять до недооцінки суспільних благ, приватні компанії можуть перекладати негативні зовнішні ефекти на суспільство, інвестори можуть не ідентифікувати позитивні екстерналії, інвестори функціонують в умовах асиметрії інформації та не мають досвіду в нових інвестиційних секторах й ін. Втім політика держави може бути й неефективною в результаті законодавчих бар'єрів, неоптимальної структури урядових установ, політики нав'язування. Отже, держава буде субсидіювати приватний сектор, захищати неефективні підприємства від конкуренції, збільшувати транзакційні витрати інвесторів, відволікати ресурси від вирішення важливих завдань, не буде реально знижувати бар'єри для приватного капіталу й ін. Слід враховувати, що з розвитком імпакт інвестицій інвестори зможуть отримувати високу дохідність без накладних витрат, субсидій, допомоги з боку держави. При цьому інвестиції впливу мають стати важливим джерелом розвитку некомерційних організацій з метою збільшення виробництва послуг соціальної сфери. В результаті роль держави, напрями і механізми регулювання будуть змінюватися.

Отже, в результаті трансформації цінностей економічних суб'єктів зростає інтерес до імпакт інвестицій, які можуть стати потужним інструментом вирішення глобальних і суспільних проблем. Втім сектор інвестицій впливу новий, і його агенти часто не володіють достатньою інформацією, знаннями для прийняття ефективних рішень. Також відсутній достатній рівень довіри до імпакт інвестицій та ресурсів, необхідних для відбору проєктів та їх моніторингу; існують високі витрати і ризики в результаті нерозвиненості інфраструктури. Для підвищення емоційної зацікавленості в імпакт інвестуванні доцільно розвивати систему освіти та обміну знаннями.

Список використаних джерел:

1. French Sharon. (2017). Understanding ESG Investing: Answers to advisors' and investors' most pressing questions about ESG. NY. November 27.
2. VanderBrug Jackie. (2017). Women, millennials, and investing for impact. How Gender and Generation Could Help Reshape the World. Investments & Wealth Institute, formerly IMCA.
3. Barton D. (2017). The changing landscape of social-impact investing. Interview Sir Ronald Cohen. McKinsey. July. <https://www.mckinsey.com/industries/private-equity-and-principal-investors/our-insights/the-changing-landscape-of-social-impact-investing>
4. Harji K., Jackson E. (2012). Accelerating Impact: Achievements, Challenges and What's Next in Building the Impact Investing Industry. The Rockefeller Foundation.